

PRIJEDLOG PREDDIPLOMSKOG STUDIJA **LANGUAGE AND COMMUNICATION IN A MULTILINGUAL SOCIETY/JEZIK I KOMUNIKACIJA U VIŠEJEZIČNOME DRUŠTVU**

Jedini studij primjenjene lingvistike u Hrvatskoj koji se u cijelosti izvodi na engleskome jeziku

Na Odjelu za lingvistiku Sveučilišta u Zadru trenutačno se nude dva sveučilišna studijska programa: jednopredmetni diplomski studij lingvistike (četiri semestra, 120 ECTS bodovala) te dvopredmetni diplomski studij lingvistike (četiri semestra, 60 ECTS bodovala). Kako bi se upotpunila ponuda studijskih programa na Odjelu za lingvistiku, na Odjelu je pripremljen novi dvopredmetni sveučilišni preddiplomski studij *Jezik i komunikacija u višejezičnom društvu* (*Language and Communication in a Multilingual Society*) koji je trenutačno u postupku ishodovanja dopusnice. Riječ je o jednom studiju primjenjene lingvistike u Hrvatskoj koji se u cijelosti izvodi na engleskome jeziku. Studij je interdisciplinarni, praktičan i usmjeren na poslovni sektor.

Tijekom tog studija studenti će stići znanja u području proучavanja i analize jezika i komunikacije u suvremenim višejezičnim kontekstima, a posebna će pozornost biti posvećena primjeni stičenog znanja u poslovnom (digitalnom) okruženju i višedisciplinarnim kontekstima.

Time će se otvoriti nove mogućnosti za zapošljavanje studenata u interdisciplinarnim područjima, kao što su jezične tehnologije, profesionalna komunikacija u međunarodnom okruženju, podučavanje jezika itd. Osim što se cijeli studij održava na engleskom jeziku, studenti su obvezni tijekom studija učiti još jedan strani jezik, od čega minimalno jednu godinu jedan neindoeuropski jezik. Predloženim programom tako se nastoji obogatiti ponuda "tradicionalnih" filoloških studija koji su usmjereni na usavršavanje samo jednoga jezika.

Višejezična društva u današnje vrijeme i u europskom kontekstu postaju normom. Većina radnih

POPIS PREDLOŽENIH MODULA I KOLEGIJA

M0: Uvodni modul

Razumevanje jezika/*Understanding language* (2P+2V, 5 ECTS)
Razumevanje komunikacije/*Understanding communication* (1P+1S, 3 ECTS)

Jezici širom svijeta/*Languages Across the World* (1P+1S, 3 ECTS)

M1: Višejezičnost u prostoru i vremenu/Multilingualism Across Time and Space

Jezik/ci i društvo/*Language(s) and Society* (2P+1V, 4 ECTS)

Višejezičnost u institucionalnim kontekstima/*Managing Multilingualism in Institutional Contexts* (1P+1S, 3 ECTS)
Jezik i globalizacija/*Language and globalization* (1P+1S, 3 ECTS)

M2: Učenje i podučavanje jezika/Language Learning and Teaching

Učenje drugog i trećeg jezika/*Second and Third Language Learning* (2P+1S, 4 ECTS)

Razvoj individualne dvo- i višejezičnosti/*Developing Individual Bi- and Multilingualism* (1P+1S, 3 ECTS)

Suvremene metode podučavanja jezika/*Current Language Teaching Methods* (1P+1S, 3 ECTS)

M3: Međukulturalna komunikacija u profesionalnim kontekstima/Intercultural Communication in Professional Contexts

Međukulturalna pragmatika/*Intercultural Pragmatics* (2P+1S, 4 ECTS)

Profesionalna komunikacija u međukulturalnim kontekstima/*Professional Communication in Intercultural Contexts* (1P+1V, 3 ECTS)

Leksikografija i Terminografija/*Approaching Lexicography and Terminography* (1P+1S, 3 ECTS)

M4: Jezične tehnologije, jezični izvori i alati

Digitalna dimenzija teksta/*The Digital Dimension of Texts* (2P+2V, 4 ECTS)

Alati za jezičnu analizu/*Tools for Language Analysis* (1P+1V, 3 ECTS)

Obrada prirodnog jezika/*Natural Language Processing* (1P+1V, 3 ECTS)

MSM: Vještine i metode za studij jezika/Skills and methods for language studies (horizontalni modul)

Prezentiranje i argumentacija/*Presentation and Argumentation Skills* (1P+1V, 2 ECTS)

Pismeno izražavanje na engleskom/*English Writing skills* (1P+1V, 3 ECTS)

Pismeno izražavanje na hrvatskom/*Croatian Writing skills* (1P+1V, 3 ECTS)

Kvantitativna istraživanja u lingvistici/*Doing Quantitative Research in Linguistics* (1P+1V, 3 ECTS)

Kvalitativna istraživanja u lingvistici/*Doing Qualitative Research in Linguistics* (1P+1V, 3 ECTS)

Strani jezik iz ponude Centra za strane jezike Sveučilišta u Zadru/*Foreign Language Course* (min. 4 semestra, po 2 ECTS semestralno)

MF: Završni modul

Izborni kolegiji iz ponude Odjela i Sveučilišta (7 ECTS),

Istraživački (praktični) rad (4 ECTS) ili

Završni rad (6 ECTS)

mjesta danas zahtijeva poznavanje najmanje jednog stranog jezika zbog komunikacije s poslodavcem, kolegom, klijentom itd. Ovim studijem nastoji se osporobiti studente da postanu profesionalni dionici u višejezičnom društvu koji imaju sposobnost suočiti se sa specifičnim izazovima takvog društva.

Završetkom studija studenti stječu naziv sveučilišnog/e pravotupnika/ce lingvistike. Mogućnosti za zapošljavanje osoba koje završe preddiplomski i diplomski studij na Odjelu za lingvistiku nalaze se, među ostalim, u sljedećim područjima:

- jezična istraživanja: sveučilišta, istraživački centri (nakon završetka diplomskog i eventualno poslijediplomskog studija)
- podučavanje jezika: privatne

i državne osnovne i srednje škole i instituti

- dokumentacija i očuvanje jezika: jezični centri, sveučilišta, udruge manjinskih naroda

- izdavaštvo: izdavačke kuće i stručni časopisi

- informacijske tehnologije: tvrtke području ICT-a koje se bave razvojem jezičnih tehnologija, baza podataka ili leksikona, prepoznavanjem teksta i govora itd.

- jezična politika: državne i europske institucije koje se bave planiranjem jezika i razvojem obrazovnih programa području višejezičnosti/višekulturalnosti

Studij je organiziran po načelu modula, što je još jedan inovativan koncept koji se ne može naći niti u jednom studijskom programu u Hrvatskoj. Studen-

ti prve godine obvezni su slušati Uvodni modul (M0) u prvom semestru, dok se svi ostali moduli koji su orientirani na različite teme (M1-M4) nude u sljedeća četiri semestra po kružnom principu. Studenti različitih generacija mogu se naći na istome modulu, no na kraju studija svi će studenti odslušati sve module, ali različitim redoslijedom. Za šesti semestar predviđen je modul F, koji uključuje izbor između pisanja završnog rada, izbornih kolegija i ili studentske prakse. Osim kolegija unutar pojedinih modula, studenti u svakom semestru slušaju i jedan dodatni kolegij u sklopu horizontalnog modula MSM koji su usmjereni na komunikacijske vještine na hrvatskom i engleskom, istraživačke metode te dodatni strani jezik.

LINGVISTI ZADARSKOG SVEUČILIŠTA

Doc. dr. sc. Lucija ŠIMIĆIĆ, pročelnica Odjela za lingvistiku

Doc. dr. sc. Lucija Šimićić, pročelnica Odjela za lingvistiku, rođena je u Zagrebu gdje je studirala i doktorirala te

dvanaest godina radila na Institutu za antropologiju, na Odjelu za lingvističku antropologiju. Bavila se sociolingvističkim i lingvističko-antropološkim istraživanjima, a tema njezina doktorskog doktora su jezici, jer su dužni sve četiri godine slušati jedan strani jezik, od čega barem dva semestra jedan neindoeuropski strani jezik u Centru za strane jezike.

"I dalje me u prvome redu zanimaju jezični status, jezični stavovi i identifikacijski procesi govornika nestandardnih i neslužbenih jezika, dakle dijalektalnih govornika i govornika manjinskih jezika", ističe pročelnica Odjela za lingvistiku.

Izv. prof. dr. sc. Marijana Kresić, zamjenica pročelnice Odjela za lingvistiku

Na planu uvođenja novog studija lingvistike od sljedeće akademске godine kaže: „Još smo u priprema za traženje dopusnice za izvođenje studija. Nadamo se da ćemo je dobiti na vrijeme i uspjeti početi sa studijem sljedeće godine, kako smo planirali. Istodobno smo pokrenuli i kampanju jer srednjoškolci uskoro počinju s prijavama za maturu. Studij će zaista biti specifičan po mnogim stvarima. Osim što je jedini studij na engleskom jeziku na Sveučilištu Leibniz u Hannoveru, na Odjelu za germanistiku i primijenjenu

benu kampanju proširiti čemo i na hrvatske iseljenike i njihove zajednice u svijetu jer vjerujemo da će se mnogo mladih ljudi koji su rođeni izvan RH zainteresirati za taj studij”, zaključuje prof. dr. sc. Marijana Kresić.

Dr. sc. Mia Batinić Angster

Rođena je u Splitu 1984. gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Studirala je u Zagrebu.

Dva je puta boravila na studijskoj razmjeni u Italiji, u Udinama i za vrijeme doktorskog studija u Padovi. Tamo je napisala veći dio doktorskog rada, koji je obranila u lipnju 2017. na Filozofском fakultetu u Zagrebu, i to na temu „Supostavna analiza rečenice na hrvatskom i talijanskom jeziku“.

„Analizirala sam povratne izraze, kao što su sebe, svoj i vlastit, u hrvatskom i talijanskom jeziku te sam došla do zaključaka o zakonitostima koje upravljaju distribucijom takvih riječi u rečenici“, objavljava Mia Batinić koja se poglavito bavi morfološkom i sintaktičkom strukturu različitih jezika.

Doc. dr. sc. Marco Angster

Marco Angster rođen je 1981. kod Torina. Studirao je u Torinu, a doktorirao je u Paviji pokraj Milana na temi iz područja morfologije i jezične tipologije.

Točnije, usporedio je složenice, kao što su hrvatske riječi koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimljivo je analizirati miješanje jezika koje je specifično za njihov govor, kao i prebacivanje s jednog jezika na drugi

koje je posljedica, između ostalog, i njihova dvojezičnog identiteta“, kaže dr. Marijana Kresić te napominje: „Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

„Zanimala nas kako jezici koje govornici govoru utječu jedan na drugi, kako se isprepleče.“

Za novi, budući studij lingvistike

ODJEL ZA LINGVISTIKU

PROJEKTI ODJELA Kontinuirano provođenje hrvatskih i međunarodnih znanstveno-istraživačkih projekata

Od osnutka 2008. godine na Odjelu za lingvistiku kontinuirano se provode hrvatski i međunarodni znanstveno-istraživački projekti, nekada i više njih istodobno. Tako je od 2010. do 2013. godine izv. prof. dr. sc. Marijana Kresić bila voditeljicom projekta „Transfer kao strategija u učenju stranih jezika“ koji je financirala Hrvatska zadržavačka zaklada za znanost u sklopu poziva za uspostavne potpore.

Morfosintaksa južnoslavenskih jezika

Od 2014. godine Odjel za lingvistiku jedan je od partnera na projektu „Coordinated research in the experimental morphosyntax of South Slavic languages“ („Koordinirano istraživanje o eksperimentalnoj morfosintaksi južnoslavenskih jezika“), a u njegovoj provedbi sudjeluju izv. prof. dr. sc. Marijana Kresić i dr. sc. Mia Batinić Angster, kao i kolega s Odjela za anglistiku Franu Malenicu, mag. philol. angl.

Projekt se istodobno provodi u više istraživačkih centara u gradovima na području bivše Jugoslavije, a matična se institucija projekta nalazi u Londonu – University College London (UCL). Odjel za lingvistiku u Zadru jedan je istraživački centar, a ostali su u Zagrebu, Novoj Gorici u Sloveniji, Sarajevu u Bosni i Hercegovini te Novom Sadu i Nišu u Srbiji. Na svim se lokacijama provode psiholingvistički eksperimenti koji su dizajnirani na isti način, i to s izvornim govornicima istraživanih jezika. Cilj je tih istraživanja otkriti obilježja gramatičkih kategorija roda i broja putem načina na koje ih ispitanici rabe u rečenici. Neki

Eksperimenti su dizajnirani tako da se od ispitanika traži da sami proizvedu odredene rečenice ili projicirajući odgovore ispitanika zvuče li njima neke rečenice dobro ili ih možda nikada ne bi izgovorili. Primjerice, u jednom eksperimentu ispitanik bi na računalu vidiо rečenicu poput „Provod je potrajan do jutra“, a nakon toga bi na ekranu ugledao „Diskusije i druženja“ te bi trebao to naglasiti i pritom dovršiti rečenicu prema onoj rečenici koju su prethodno ugledali na ekranu, a koja je služila kao model. Odgovori su se razlikovali u odabiru nastavka na glagolu: „Diskusije i druženja su potrajan/potrajala/potrajale do jutra.“ Zanima nas upravo varijacija u odabiru nastavka na glagolu kada je subjekt rečenice tvoren od dviju imenica različitih rođenih – ženskoga i srednjega u ovom primjeru, zatim muškoga i ženskoga te muškoga i srednjega. Osim toga, zanima nas koliko sam poredak imenica različitoga roda u subjektu utječe na odabir glagolskoga nastavka, odnosno hoće li se razlikovati odabir nastavka glagola kod istoga ispitanika ovisno o tome je li u subjektu, primjerice, najprije imenica ženskoga roda, kao u gore navedenoj rečenici („diskusije i druženja“), ili srednjega („druženja i diskusije“).

To su pitanja kojima se dosadašnja istraživanja nisu baš bavila i o kojima se u dosadašnjoj jezikoslovnoj literaturi nalaze poglavito jezični savjeti o tome koji bi se nastavak u kojem slučaju trebao koristiti, no za razumijevanje jezika ključna je upravo naša nesvesna produkcija i procjena takvih rečenica.

Velik broj zadarskih studenata došao je na naš Odjel kako bi se podvrgnuo tom istraživanju, pri čemu su se i zabavili zbog načina na koji je dizajniran eksperiment. Neki

4. ZADARSKI LINGVISTIČKI FORUM, lipanj 2017.

Pod nazivom Istraživačke metode u primjenjenoj lingvistici, ova je međunarodna znanstvena radionica i konferencija za doktorande privukla više od 40 sudionika sa svih sveučilišta u Hrvatskoj te nekoliko inozemnih sveučilišta, u svojstvu izlagачa ili slušača. Više od 20 doktoranara dobilo je priliku izložiti istraživanja kojima se bave u svojim disertacijama, dobiti korisne povratne informacije i komentare od stručnjaka u svojim područjima, upoznati kolege s drugih sveučilišta s kojima dijele interese i steći nove kontakte. Osim njih, studenti diplomskih studija mogli su se prijaviti s izlaganjem u obliku postera.

su studenti našega studija pomogli u provođenju istraživanja kodirajući i analizirajući odgovore ispitanika te tako stekli vrlo korisno iskustvo u radu na međunarodnom znanstveno-istraživačkom projektu.

O rezultatima istraživanja suradnici na projektu raspravljaju i donose zaključke na zajedničkim susretima, znanstvenim skupovima i radionicama na kojima se sastaju, kao i u publikacijama koje zajedno objavljuju. Marijana Kresić s partnerima s drugih europskih sveučilišta u jesen 2017. godine prijavila je međunarodni projekt „Cost action: European Network on Understanding Multilingualism in Education, Business and Healthcare“ pod vodstvom dr. sc. Gessice DeAngelis s Trinity College Dublin, Irska.

Jezične manjine i ugroženi jezici

Projekt „ArchiWals: A digital archive to preserve the cultural and linguistic heritage of the Walser communities in Italy“, na kojemu sudjeluje doc. dr. sc. Marco Angster s Odjela, provodi se na Sveučilištu u Torinu. Projekt se bavi njemačkim jezičnim manjinama „walser“ koje se nalaze na području sjeverne Italije. Cilj je projekta dokumentacija jezika govornika kojih je sve manje i kojemu kao takvom prijeti izumiranje. Osnova su dokumentacije postojeći pisani izvori na tom jeziku koji se prikupljaju, digitaliziraju i organiziraju u informatiziranoj bazi podataka. Izgradnjom takve baze podataka omogućiti će se provođenje sofisticiranih lingvističkih istraživanja. Osim toga, zajednica govornika walsera dobit će instrument koji će moći koristiti za podučavanje jezika i izradu novih tekstova.

Od 2015. do 2017. na Odjelu za lingvistiku provođena su dva projekta posvećena proučavanju malih i ugroženih jezika u jadranskoj regiji. Znanstveni projekt „Promicanje višejezičnosti u Zadru: etnojezični vitalitet Arbanasa (ProViZA)“ sufinancirala je Evropska unija putem Evropskog socijalnog fonda. Na projektu je bila zaposlena poslijedoktorandica dr. sc. Klara Bilić Meštrić. Ona je ujedno bila i vodi-

teljica projekta te je radila pod mentorstvom doc. dr. sc. Lucije Šimić. U sklopu projekta provedeno je opsežno etnografsko istraživanje sociolinguističke situacije u današnjoj arbanaškoj zajednici. Provedeni intervju, radionice, sudjelovanja na okruglom stolu i pohadanje tečaja arbanaškog omogućili su nam uvid u stavove i osjećaje koje Arbanasi različite dobi i različite razine poznavanja arbanaškoga gaje prema svom tradicionalnom jeziku. Budući da je UNESCO već davno arbanaški svrstao u kategoriju ozbiljno ugroženih jezika, a od onda je broj govornika u stalnom padu, osnovnom se zadatacom lingvista u takvim situacijama smatra pristupanje jezičnoj dokumentaciji, a zatim i revitalizaciji. Ipak, uzimajući u obzir pravo samih govornika i zajednice na vlastiti jezik, nužnim smo smatrati opisati postaje sociolinguističko stanje kako bismo bolje razumjele želje i mišljenja Arbanasa o potrebi daljnega jezičnog planiranja. Osim krajće završne publikacije na projektu, napisana je i knjiga koja će uskoro biti objavljena. U sklopu projekta napisana su i dva znanstvena rada („It's a dialect, it has never been the original“: Ideology in the treatment of non-standardized and standardless languages in Croatian educational contexts i Language orientations and the sustainability of Arbanasi language in Croatia - a case of linguistic injustice), od kojih je jedan objavljen u uredničkom tematskom broju časopisa De Gruyter Open Linguistics (ur. L. Šimić & K. Bilić Meštrić), a o Arbanasima smo govorile i na većem broju izlaganja u sklopu međunarodnih usavršavanja i konferencija u Europi (Rijeci, Bernu, Poznanu, Londonu, Varšavi i Barceloni) i izvan Europe (na ljetnoj školi CoLang na Sveučilištu u Fairbanksu na Aljasci te na Sveučilištu Mandalay u Mjanmaru). Osim navedenih putovanja, voditeljica projekta usavršavala se u vodenju europskih znanstvenih projekata u Bruxellesu.

Projekt je završio održavanjem međunarodnog skupa Perspectives on Language Sustainability: Discourses, Policies and Practices posvećenom proučavanju ugroženih jezika i razlike u sociolinguističkom profilu triju manjinskih i jezično ugroženih zajednica – arbanaške i zaratinske jezične manjine u Zadru, kao i hrvatske jezične manjine u talijanskoj pokrajini Molise – s ciljem procjene njihove etnojezične održivosti. Istraživanje je bilo motivirano idejom da isti čimbenici koji mogu dovesti do potiranja etnojezičnog vitaliteta također mogu, uz primjenu odgovarajućih revalorizirajućih mera, pridonijeti usporavanju negativnih trendova koji dovode do osiromašenja jezičnog i kulturnog krajolika. Osim poredbene analize tih triju jezičnih zajednica, cilj projekta bio je i ispitati prikladnost dosad korištene metodologije u istraživanjima etnojezičnoga vitaliteta malih i ugroženih zajednica. Arbanaški i moliško-hrvatski su, prema podacima s početka ove godine, u stalnom padu, osnovnom se zadatacom lingvista u takvim situacijama smatra pristupanje jezičnoj dokumentaciji, a zatim i revitalizaciji. Ipak, uzimajući u obzir pravo samih govornika i zajednice na vlastiti jezik, nužnim smo smatrati opisati postaje sociolinguističko stanje kako bismo bolje razumjele želje i mišljenja Arbanasa o potrebi daljnega jezičnog planiranja. Osim krajće završne publikacije na projektu, napisana je i knjiga koja će uskoro biti objavljena. U sklopu projekta napisana su i dva znanstvena rada („It's a dialect, it has never been the original“: Ideology in the treatment of non-standardized and standardless languages in Croatian educational contexts i Language orientations and the sustainability of Arbanasi language in Croatia - a case of linguistic injustice), od kojih je jedan objavljen u uredničkom tematskom broju časopisa De Gruyter Open Linguistics (ur. L. Šimić & K. Bilić Meštrić), a o Arbanasima smo govorile i na većem broju izlaganja u sklopu međunarodnih usavršavanja i konferencija u Europi (Rijeci, Bernu, Poznanu, Londonu, Varšavi i Barceloni) i izvan Europe (na ljetnoj školi CoLang na Sveučilištu u Fairbanksu na Aljasci te na Sveučilištu Mandalay u Mjanmaru). Osim navedenih putovanja, voditeljica projekta usavršavala se u vodenju europskih znanstvenih projekata u Bruxellesu.

Projekt je završio održavanjem međunarodnog skupa Perspectives on Language Sustainability: Discourses, Policies and Practices posvećenom proučavanju ugroženih jezika i razlike u sociolinguističkom profilu triju manjinskih i jezično ugroženih zajednica – arbanaške i zaratinske jezične manjine u Zadru, kao i hrvatske jezične manjine u talijanskoj pokrajini Molise – s ciljem procjene njihove etnojezične održivosti. Istraživanje je bilo motivirano idejom da isti čimbenici koji mogu dovesti do potiranja etnojezičnog vitaliteta također mogu, uz primjenu odgovarajućih revalorizirajućih mera, pridonijeti usporavanju negativnih trendova koji dovode do osiromašenja jezičnog i kulturnog krajolika. Osim poredbene analize tih triju jezičnih zajednica, cilj projekta bio je i ispitati prikladnost dosad korištene metodologije u istraživanjima etnojezičnoga vitaliteta malih i ugroženih zajednica. Arbanaški i moliško-hrvatski su, prema podacima s početka ove godine, u stalnom padu, osnovnom se zadatacom lingvista u takvim situacijama smatra pristupanje jezičnoj dokumentaciji, a zatim i revitalizaciji. Ipak, uzimajući u obzir pravo samih govornika i zajednice na vlastiti jezik, nužnim smo smatrati opisati postaje sociolinguističko stanje kako bismo bolje razumjele želje i mišljenja Arbanasa o potrebi daljnega jezičnog planiranja. Osim krajće završne publikacije na projektu, napisana je i knjiga koja će uskoro biti objavljena. U sklopu projekta napisana su i dva znanstvena rada („It's a dialect, it has never been the original“: Ideology in the treatment of non-standardized and standardless languages in Croatian educational contexts i Language orientations and the sustainability of Arbanasi language in Croatia - a case of linguistic injustice), od kojih je jedan objavljen u uredničkom tematskom broju časopisa De Gruyter Open Linguistics (ur. L. Šimić & K. Bilić Meštrić), a o Arbanasima smo govorile i na većem broju izlaganja u sklopu međunarodnih usavršavanja i konferencija u Europi (Rijeci, Bernu, Poznanu, Londonu, Varšavi i Barceloni) i izvan Europe (na ljetnoj školi CoLang na Sveučilištu u Fairbanksu na Aljasci te na Sveučilištu Mandalay u Mjanmaru). Osim navedenih putovanja, voditeljica projekta usavršavala se u vodenju europskih znanstvenih projekata u Bruxellesu.

nih i malih jezika te ulozi pojedinca i društva u njihovu očuvanju. Na konferenciji su sudjelovali stručnjaci iz Tajlanda, Etiopije, Južne Afrike, Turske, Kanade, Sjedinjenih Američkih Država, Brazil, Spanjolske (Baskije), Ujedinjenog Kraljevstva (Engleske, Škotske i Walesa), Francuske (Bretanje), Austrije, Italije, Srbije, Mađarske i Hrvatske s izlaganjima na teme održivosti jezika u obrazovanju i drugim javnim i institucionalnim prostorima, stavovima prema malim i ugroženim jezicima, zamjenom i dokumentiranjem jezika u manjinskim kontekstima i, na kraju, ideologijama i diskursima u/o ugroženim jezicima. Skupom se tako još jedanput upozorilo na potrebu mnogih čimbenika koji utječu na vitalitet i održivost jezične raznolikosti, kao i na nejednakosti koje postoje u društvu, a koje su usko povezane s jezikom. Naglasak je bio na analizi mogućih, ali i vrlo izglednih dalekosežnih negativnih posljedica na ljudski, a time i jezični kapital koji imaju globalne silnice, političke i ekonomске. Osim toga, predavači su upozorili kako se očuvanjem vlastitog jezika može nositi i u izazovima suvremenog društva. Budući da je održan u rujnu, održavanje je skupom tako i na našem Sveučilištu obilježen Europski dan jezika.

Na temu Best practices in language documentation: designing, building and managing your corpus of spoken data; dr. sc. Eugenio Goria (Sveučilište u Bologni, Italija) predavači će na temu The use of ELAN in language documentation: transcribing and annotating spoken corpora, a doc. dr. sc. Zvezdana Vrzić (Sveučilište u Rijeci) govorit će o primjeni FLExa u procesu jezične dokumentacije. Školi će prethoditi održavanje jednodnevнog međunarodnog skupa na kojemu će doktorandi, ali i ostali zainteresirani znanstvenici, moći izložiti vlastita istraživanja u Evropi i svijetu.

Prikupljeni će podaci, kao i rezultati ostvareni tijekom projekta, pomoći u dalnjim istraživanjima koja se bave temom ugroženih jezika i jezične revitalizacije, posebice u višejezičnim sredinama. Završna publikacija projekta, kao i knjiga Arbaški na raskriju: vitalitet i održivost manjinskih jezika, napisana je na hrvatskom jeziku te će svoju primjenu pronaći ne samo u znanstvenoj zajednici, nego i među samim pripadnicima arbanaške zajednice, ali i drugih, sličnih jezično-ugroženih zajednica kojima je potreban dodatni poticaj za čuvanje i brigu o jeziku.

Moliškohrvatska, zaratinska i arbanaška zajednica

Znanstveno-istraživački projekt „Čimbenici održivosti jezičnih manjina na Jadranu: poredbena analiza sociolinguističkog profila moliškohrvatske, zaratinske i arbanaške zajednice“ financirala je Zadrška Adris programom „Znanje i otkriće“. U sklopu je posvećena proučavanju jezičnog vitaliteta i održivosti tih zajednica, a cilj je razumijevanje složenih procesa koji su pridonijeli ugroženosti tih zajednica ujedno i predviđaju uspješno organiziranog jezičnog upravljanja, uključujući i moguće buduće revitalizacijske inicijative. Istraživanje vitaliteta tih triju zajednica, osim toga, i strateški je važno jer se izravno oslanja na krovne ciljeve Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima koja naglašava važnost očuvanja takvih jezika s obzirom na to da ono pridonoši očuvanju i razvoju europskog kulturnog bogatstva i tradicija. Projekt je završen organizacijom 3. Zadarskog lingvističkog foruma.

Oba su projekta tako bila posvećena proučavanju jezičnog vitaliteta i održivosti jezičnih zajednica, i to naročito onih koje nisu službeno priznate te uživaju tek simbolične mehanizme zaštite. U sva tri slučaja riječ je o jezicima koji se koriste prije svega kao govorni varijeteti te, osim moliškohrvatskoga, nisu adekvatno opisani ni dokumentirani. Planiran je i nastavak istraživanja i nekih novih vidova višejezičnosti u Zadru i zadarskoj regiji, a jedan projekt na tu temu sinkronijske i dijakijske višejezičnosti u europskim urbanim kontekstima već je prijavljen na natjecaj HERA (Humanities in the European Research Area); Public Spaces: Culture and Integration in Europe.

Doc. dr. sc. Lucija ŠIMIĆ, pročelnica Odjela za lingvistiku

i ponosom zbog specifičnosti svojeg jezika i različitosti u odnosu na okolne moliške dijalekte. Također su svih zajednici svjesni da je njihovo poznavanje standardnog varijeteta talijanskog jezika uvjetovano, među ostalim, i njihovom dvojezičnošću koja ne podrazumijeva jezične interferencije karakteristične za ostale dijalektalne govornike iz okolice. Za razliku od moliških Hrvata koji se u potpunosti identificiraju kao Talijani i kojima stoga jezik (ali i druge kulturne prakse) služe kao temeljno razlikovno obilježje, pitanje nacionalne i etničke opredijeljenosti bilo je problematičnije u Zadru. Usto, arbanaški je bio višestruko stigmatiziran. Isto tako, iako je zaratinski kao gradski govor uživo određen prestiž na mikro-lokalnoj razini, nakon Drugog svjetskog rata potpuno ga je izgubio, a tome je dodatno pridonio sve raširenije identificiranje s talijanskim jezikom kao percipiranim krovnim standardom.

Procjena (etno)jezičnog vitaliteta arbanaške, moliškohrvatske i zaratinske jezične manjine, kao i potencijala održivosti tih zajednica klijentna je za svako daljnje upravljanje jezikom u njima na mikro i makro razinu. Upravo je razumijevanje složenih procesa koji su pridonijeli ugroženosti tih zajednica ujedno i predviđaju uspješno organiziranog jezičnog upravljanja, uključujući i moguće buduće revitalizacijske inicijative. Istraživanje vitaliteta tih triju zajednica, osim toga, i strateški je važno jer se izravno oslanja na krovne ciljeve Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima koja naglašava važnost očuvanja takvih jezika s obzirom na to da ono pridonoši očuvanju i razvoju europskog kulturnog bogatstva i tradic